

Posudek konzultanta

na disertační práci **Michala Diviše** předloženou k obhajobě
na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni

na téma

"Získávání osobních údajů pro účely budoucí identifikace podle § 65 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, aneb Je postup policie za každých okolností správný?"

I. Obecně k tématu a jeho zpracování

Kandidát si zvolil téma mimořádně obtížné a přitom navýsost důležité. Získávání identifikačních údajů o určitých tělesných parametrech jednotlivců a jejich uchování je činnost, která se zcela zásadně týká osobní integrity, intimity a informačního sebeurčení fyzické osoby. Jde i o příklad intenzivního střetu významných ústavních hodnot: práva na ochranu soukromí a veřejného zájmu na předcházení, případně účinném odhalování trestných činů.

Zároveň jde o téma dávající prostor k úvahám o obecných a často doktrinálně významných otázkách správního práva. Policie ČR (dále „policie“), která má podle zákona získávat, uchovávat v informačních systémech a využívat výše uvedené identifikační údaje, je entitou (údem státu) působí jak v oblasti trestního práva, tak v oblasti práva správního. Z toho vyplývá i eventualita štěpení dohledu a případné soudní ochrany nad její činností při nakládání s identifikačními údaji. Policie má sice zákonem vymezený prostor k uplatnění svých pravomocí, zároveň však je v situaci, kdy připadá v úvahu jemnější úvaha v konkrétním případě, zda a případně v jakém rozsahu má být pravomoc policie využita. Jde o prostor pro správní uvážení, pro zvažování smyslu a účelu uplatňované pravomoci a o zohlednění obecných ústavních požadavků na výkon veřejné moci (subsidiarita a minimalizace zásahů do základních práv jednotlivců).

Kandidát se se všemi z těchto obtíží a nároků vyplývajících úskalími vypořádal se ctí a předložil velmi kvalitní, důkladnou a v řadě ohledů původní analýzu zvoleného tématu. Jeho výkon zřetelně převyšuje obvyklé standardy diplomových prací.

II. K jednotlivým částem práce

Práce začíná podrobným úvodem, který srozumitelně popisuje základní cíl a podstatné strukturální prvky práce.

První věcná část práce se věnuje komparaci právních úprav sběru a zpracování identifikačních údajů o určitých tělesných parametrech jednotlivců ve vybraných okolních členských státech EU (Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo). Kandidát správně akcentuje, že tyto (dodejme ale, že i jiné) evropské úpravy jsou zásadně determinovány právní regulací ochrany osobních údajů na unijní úrovni.

V další části práce kandidát rozebírá platnou právní úpravu v ČR. Součástí analýzy však učinil i stručný popis situace za bezprostředně předcházející právní úpravy zákona o policii z počátku 90. et 20. století. Za pomoci doktrinálních pohledů rozděluje pravomoci policie na „trestní“ a „správní“ část a trefně podotýká, že podstatná část pravomocí týkajících se sběru a uchovávání identifikačních údajů o určitých tělesných parametrech jednotlivců má v českém právním prostředí povahu správní činnosti. V detailu rozebírá jednotlivá oprávnění policie a pokouší se najít jejich hranice. Jeho závěry jsou vesměs dobře argumentovány.

Pochybnost mám u rozboru na str. 29 ohledně § 65 odst. 1 písm. a) zákona o policii. Spíše bych se přikláněl k názoru, že i na sdělení podezření z trestného činu se vztahuje omezující podmínka, že musí jít o trestný čin úmyslný, neboť má za to, že smyslem a účelem výslovného zmínění institutu sdělení podezření je zahrnout i tuto cestu (tj. zkrácené přípravné řízení) k zahájení řízení před soudem ve věci viny a případného trestu do množiny situací, které zakládají pravomoc k odběru vzorků pro získání identifikačních údajů. Smysl a účel odběru zde zůstává stejný jako u „standardní“ varianty (úkon vůči osobě obviněné z trestného činu), a proto není důvodu, proč by i věcný okruh trestných činů, které pravomoc policie zakládají, neměl být definován jejich úmyslnou povahou (a dosah zákona v obou případech shodným způsobem zúžen jen na tuto část všech trestných činů). Toto je však jen konkurující úvaha; interpretace nabídnutá kandidátem je jistě možná, jakkoli mi přijde méně přesvědčivá (kandidát sám ostatně témuž jako já dospívá za pomoci komparativního argumentu v závěru na str. 80).

V další části práce se kandidát věnuje rozboru vztahu výše popsaných pravomocí policie a právní úpravy osobních údajů, silně předurčené unijní obecně závaznou a přímo přednostně použitelnou úpravou.

Ve čtvrté části se pak kandidát věnuje rozboru dostupné správní judikatury ke zkoumané problematice. Již je vcelku bohatá, takže není divu, že tato část práce je rozsáhlejší. Kandidát judikaturu vhodně uspořádal. Začíná obecnými a kompetenčními otázkami a postavením policie a postupně přibližuje rozhodnutí řešící větší detaily (například otázky, kdy lze relevantně považovat osobu, jejíž identifikační údaje mají být získány a shromažďovány, za potenciálního recidivistu). Správně v judikatuře identifikuje požadavek omezení rozsahu pravomoci policie oproti doslovnému znění zákona požadavkem proporcionality evidence údajů s konkrétním, individuálně posouzeným a dostatečně silným důvodem pro takový postup.

Následující práce se věnuje služebním předpisům policie na úseku sběru a shromažďování identifikačních údajů. Kandidát trefně poukazuje na neudržitelnost situace, kdy služební předpis policie (jeden z pokynů

policejního prezidenta) dlouhodobě zůstává v rozporu se zákonem, jež shledala judikatura správních soudů.

Poslední „věcná“ část práce je empirická analýza policejní praxe, za níž je nutno kandidáta obzvláště ocenit. Kandidát vynaložil značné a systematické úsilí, aby pro ni získal potřebné podklady. Tyto pak velmi přehledně a instruktivně zpracoval a vyhodnotil. Právem dospívá k závěru, že v činnosti policie na úseku práce s identifikačními údaji se objevují slabiny, které nejsou dlouhodobě udržitelné.

III. Formální stránka práce, vědecká etika

Po formální stránce nutno na práci ocenit korektní zacházení s použitými prameny – kandidát důsledně a přesně odkazuje a v textu lze dobře rozlišit jeho vlastní názor a převzaté myšlenky.

Kandidát má výborný přehled o relevantní judikatuře a v literatuře využívá to podstatné z české soudobé produkce (která, vzhledem k neobvyklosti tématu, není nikterak rozsáhlá). Tento informační fundus vhodně doplnil přiměřeným množstvím zdrojů pro zpracování úvodní komparativní části.

Jazyk, kterým je práce napsána, je přesný a kultivovaný, text je přehledně, logicky a dostatečně podrobně strukturován a opatřen pečlivě zpracovaným seznamem literatury a dalších pramenů, jakož i velmi instruktivními přílohami.

IV. Závěrečné zhodnocení

Závěrem lze shrnout, že kandidát bezezbytku splnil požadavky kladené na diplomovou práci. Předložil dílo, které přináší původní, důkladné a analyticky cenné zpracování zvoleného tématu, zasazené i do patřičného komparativního a historického kontextu. S radostí ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit „výborně“.

V Praze dne 23. listopadu 2021

JUDr. PhDr. Karel Šimka, LL.M., Ph.D.
soudce Nejvyššího správního soudu
odborný asistent na KSP FPR ZČU